

KESKUSTELU: POTILAAN HOITOPOLUN VARRELLA KÄYTTÄMÄT LÄÄKETIEDON LÄHTEET TUTKIMUSTIEDON POHJALTA

**Professori Marja Airaksinen
Helsingin yliopisto**

**Lääkeinformaatiofoorumi 25.10.2017
Teema: Lääkeinformaation merkitys potilaan hoidossa**

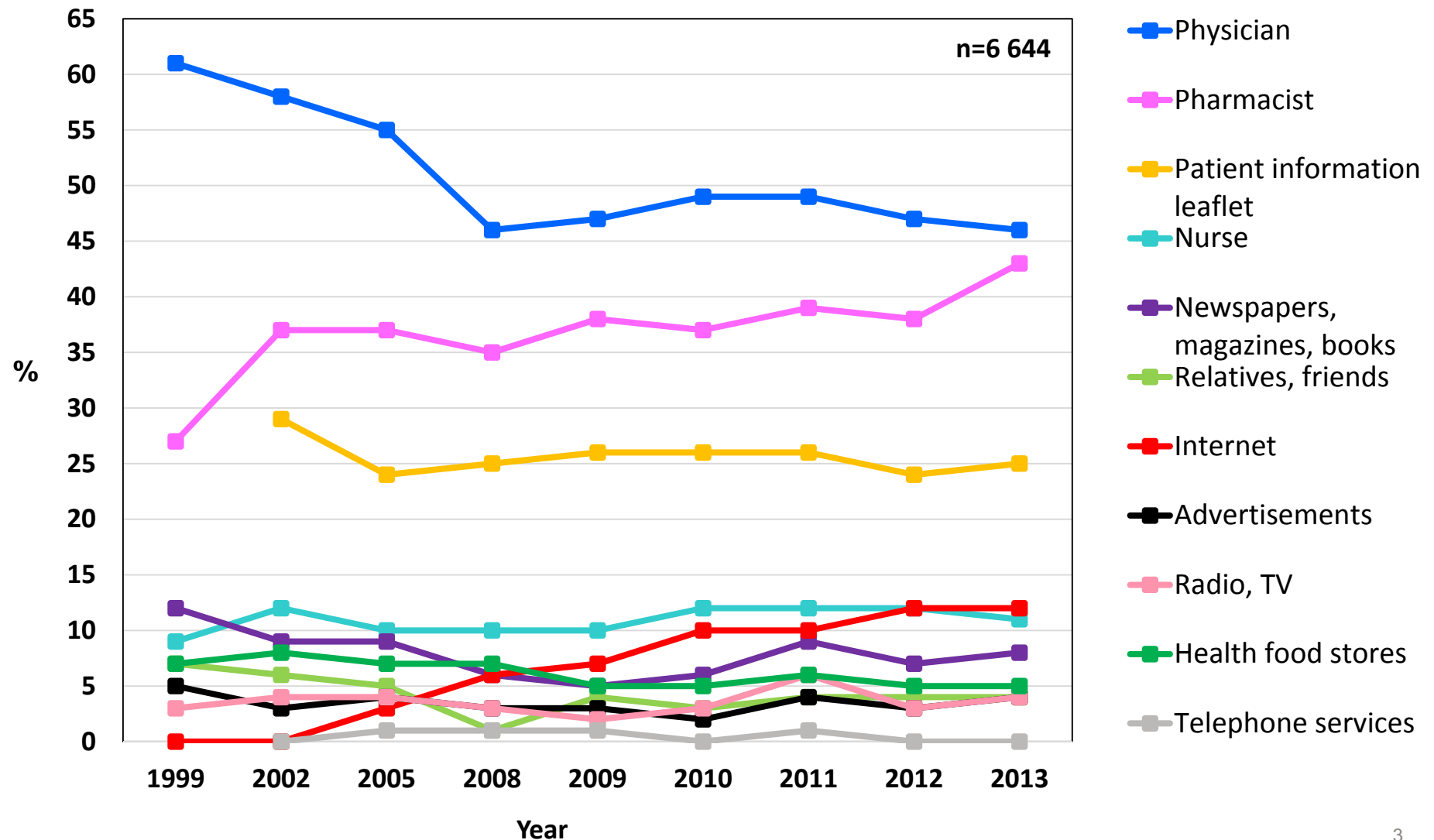

SATUN JA NINAN KÄYTTÄMÄT LÄÄKETIEDON LÄHTEET VS. TUTKIMUKSISSA ESIIN NOUSEVAT LÄHTEET

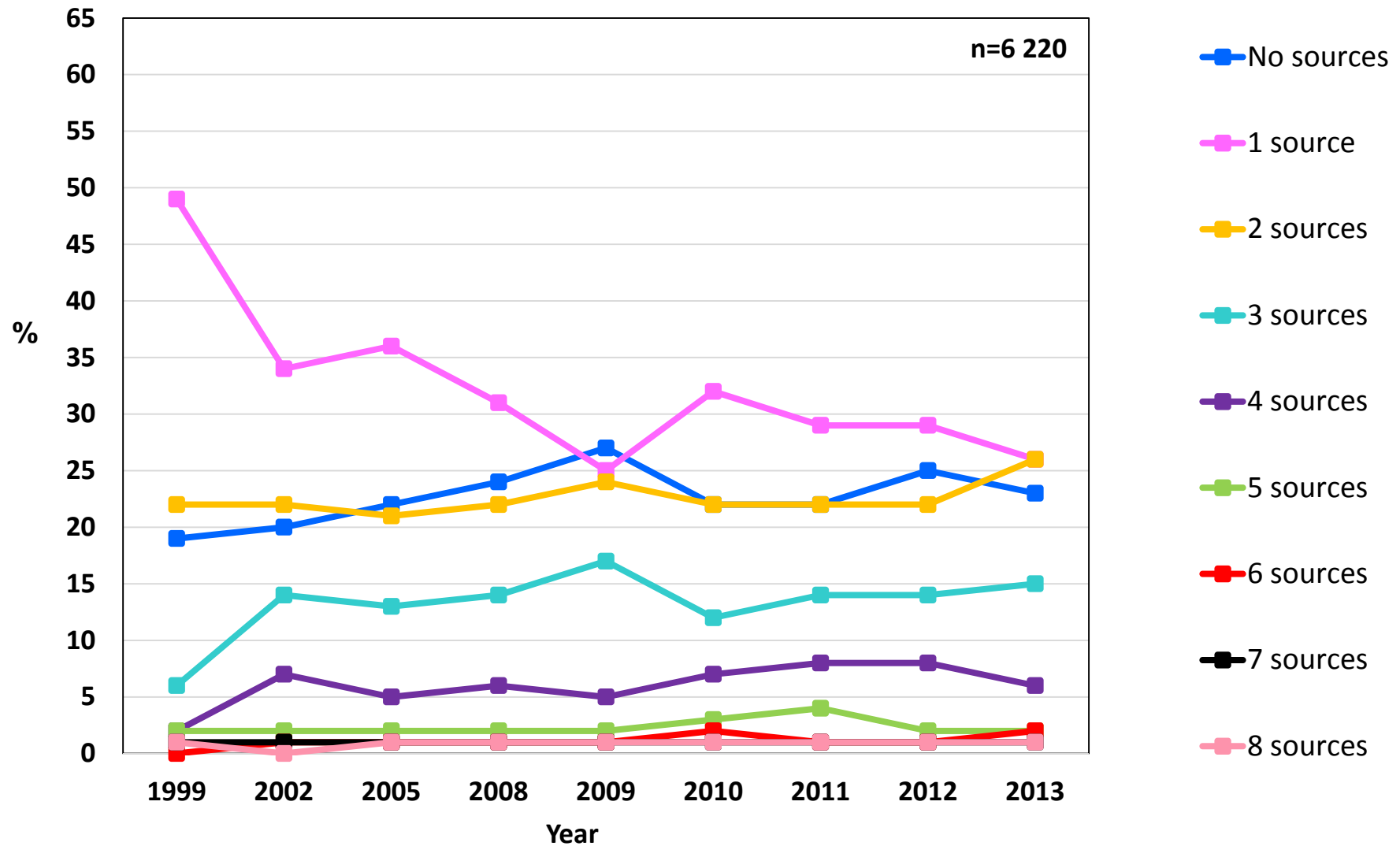
- **Satu: Aikajänne 1982-2017**

- > Evoluutio paternalismista potilaan autonomiaan ja voimaantumiseen
- > Lääkärin määräysten noudattaminen vs. ohjattu omahoito ja vastuun ottaminen omasta lääkeshoidosta
- > Lääkehoitojen ja terveydentilan seurantamenetelmien evoluutio (esim. sokeriarvojen seuranta virtsasta -> verestä)
- > Tiedonhankinnan evoluutio "lääkäririippuvuudesta" itsenäiseen tiedon hankkimiseen sairauksista ja niiden hoidosta
- > Lääketiedon lähteiden evoluutio ja monipuolistuminen: netti- ja digivallankumous, lääketiedosta terveys- ja lääketiedon integraatioon

MEDICINES INFORMATION SOURCES AMONG FINNS AGED 55-64 YEARS IN 1999-2013 (n=6 644) (Mononen et al. 2015)

NUMBER OF MEDICINES INFORMATION SOURCES AMONG MEDICINES USERS AGED 55-64 (n=6 220) (Mononen et al. 2015)

OLIKO NINALLA JA SATULLA YLLÄTTÄVIÄ LÄÄKETIEDON LÄHTEITÄ?

Tärkeimmät tietolähteet:

Ennen nettiä:

- Sairaalan henkilökunta ja sieltä saadut esitteet ja kotihoito-ohjeet, tieto- ja terveyskirjat, potilasjärjestöt

Netin tulon jälkeen:

- Siirtyminen hankkimaan itse tietoa omasta sairaudesta ja sen hoidosta

-> Lääketiedon laajentuminen vaikutuksiin (lääkärit kertoivat lääkkeen myönteisistä vaikutuksista, mutta eivät haitoista)

- **Hoitoyksikön ammattilaiset edelleen tärkeitä tietolähteitä, samoin apteekin henkilökunta ja potilasjärjestöt**
  - Varoittivat, ettei netistä julkaistuun sisältöön kannata luottaa täysin

The logo features a stylized green leaf or flame-like shape on the left, with a small green square above it. To the right, the text 'TUOREIMMAT TIETOLÄHTEET' is written in a bold, black, sans-serif font.

TUOREIMMAT TIETOLÄHTEET

- **OmaKanta: käytössä olevien lääkkeiden ohjeiden ja annostelun tarkistus ja paikkansapitävyys**
- **Terveyskirjasto**
- **Mielenkiintoinen havainto:**

tiedon vapaa ja omatoiminen hankkiminen (myös lääkehoidon haitoista) ei vähennä motivaatiota omahoitoon, päinvastoin
- **Vrt. ikääntyvien tietämys käyttämiensä bentsodiatsepiinien haitoista (vertailu 2004 ja 2015, Nieminen 2015)**

Taulukko 15. Tietämys bentsodiatsepiiniyhdisteiden haitallisista vaikutuksista bentsodiatsepiineja käyttävien ≥ 65 -vuotiaiden potilaiden keskuudessa (v. 2004 n = 38, v. 2015 n = 32).

	2004		2015	
	n (= 38)	%	n (= 32)	%
Riippuvuus	23	61	26	81
Alkoholi	14	37	25	78
Vieroitusoireet	14	37	17	53
Asteittain lopetus	11	29	19	59
Päiväsymys	11	29	22	69
Eivät edistä unen saamista pitkäaikaisessa käytössä	10	26	15	47
Muistin heikkeneminen	9	24	6	19
Toleranssin kehittyminen	8	21	18	56
Kaatuilu	7	18	9	28
Masennus	6	16	7	22
Lihashyökkös	3	8	4	13

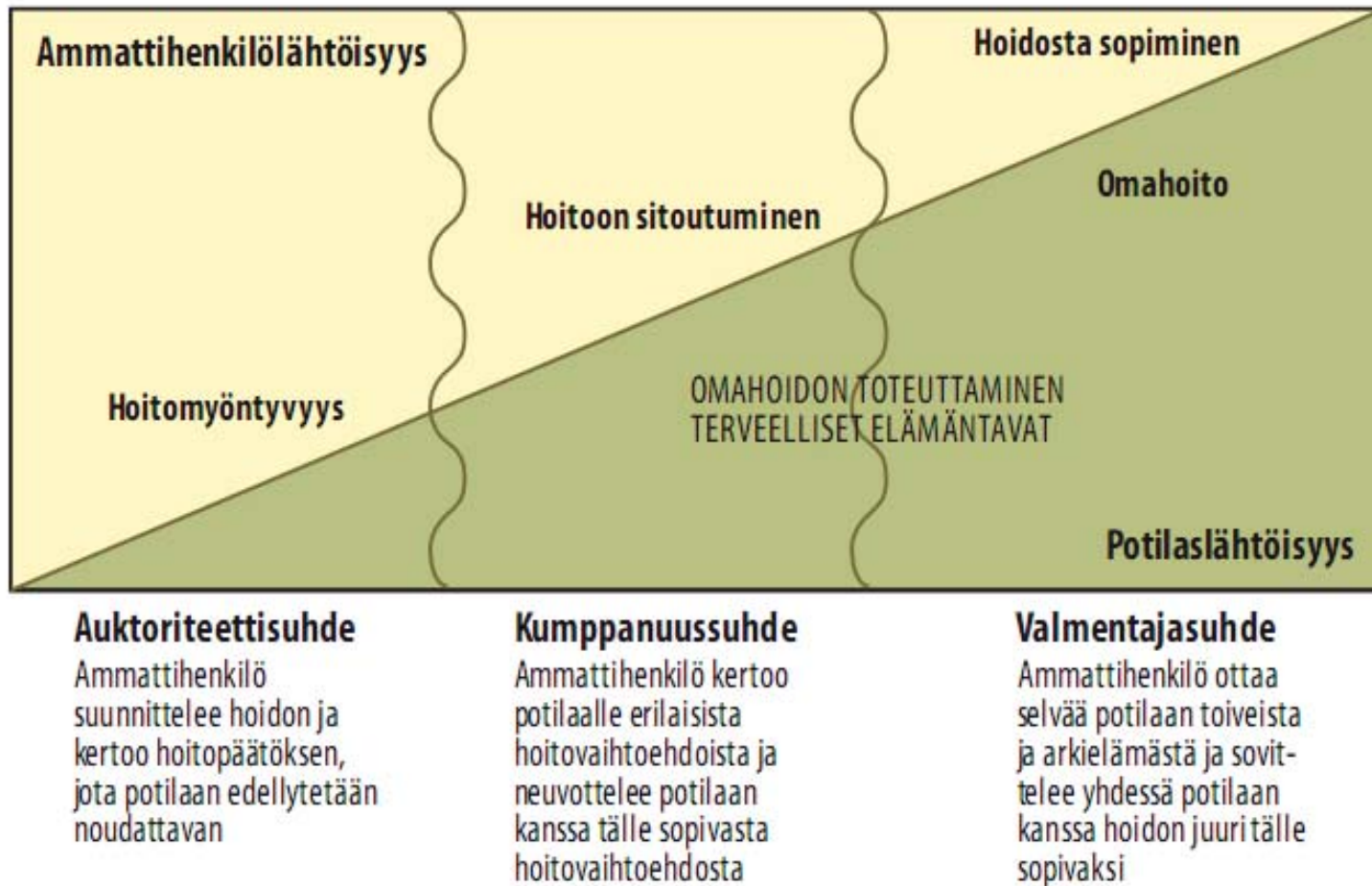
Nieminen 2016

MITKÄ LÄÄKEINFORMAATIO-LÄHTEET KOROSTUVAT LÄHITULEVAISUUDESSA?

- ”Digiloikka” tulossa (vrt. kuva edellä AVTK-aineistosta)
- Interaktiiviset terveydentilan ja hoidon seurannan menetelmät, joihin integroidaan myös lääkehoidon seuranta
- Yhteistyö terveydenhuollon ja lääkealan ammattilaisten kanssa (-> partnership)
- Terveys- ja lääketiedon lukutaito

KUVA 1. Ammattihenkilölähtöisestä auktoriteettisuhteesta potilaslähtöiseen valmentajasuhteeseen omahoiton tukemisessa.

BREAKING ICE AND BARRIERS

60° 10 1.2 N, 24° 57 18 E

